

گزارشی از برگزاری شانزدهمین همایش بانکداری اسلامی

شانزدهمین همایش بانکداری اسلامی طبق روال همه ساله در هشتم و نهم شهریورماه با عنوان بانکداری بدون ربا در همگرایی با بانکداری بین‌المللی برگزار گردید. این همایش که توسط موسسه عالی بانکداری ایران و با مشارکت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و کلیه بانک‌های دولتی و خصوصی کشور و با حضور مقامات، استادان و کارشناسان اقتصادی همزمان با آغاز هفته دولت و سالروز تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا در سالن موسسه عالی بانکداری ایران برگزار گردید به بیان یکی از پیش‌کسوتان صنعت بانکداری و استاد محترم موسسه عالی بانکداری "اقتران سعدین"^۱ تعبیر گردید. مضافاً آنکه حضور و مشارکت وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی دولت جدید و رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در گرامی داشت این همایش، فرصت مغتنمی فراهم آورد تا از دیدگاه‌ها و نقطه نظرات آنها در خصوص نتایج اقدامات انجام شده و خط مشی‌های آتی حوزه فعالیتشان اطلاع حاصل کنیم.

در این همایش که در دو روز و هر روز در دو نشست صبح و بعد از ظهر برگزار شد جمعیاً ۱۹ مقاله ارائه گردید و در انتها به مقالات برگرفته از پایان‌نامه‌های منتخب فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد موسسه عالی بانکداری جوایزی اعطا گردید. این همایش پس از عرض خیرمقدم و

ارائه گزارش توسط آقای دکتر سیدمحمد طبیبیان رئیس موسسه عالی بانکداری و رئیس شورای علمی و راهبردی همایش، با سخنان آقای دکتر داود دانش‌جعفری وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی رسماً کار خود را آغاز کرد. ایشان در سخنان خود کاهش نرخ تورم را راهکار موثر تحقق کاهش نرخ سود تسهیلات بانکی دانستند و تاکید کردند که نظام بانکی باید با همکاری همه صاحب‌نظران، متخصصان اقتصادی و کارشناسان مسائل مالی و پولی، راهکارهای علمی و اصولی برای تحقق هدف کاهش نرخ سود تسهیلات بانکی ارائه کنند. وی با اشاره به ضرورت هماهنگی همه نهادها برای کنترل تورم از طریق کاهش کسری بودجه دولت و کاهش نرخ سود تسهیلات بانکی تاکید کرد، برای مهار تورم و کاهش سود تسهیلات بانکی به همکاری دولت و مجلس شورای اسلامی نیاز داریم. وی کاهش بدهی دولت به نظام بانکی را نیز از دیگر عوامل موثر در پایین آوردن نرخ تورم دانست و تاکید کرد که استقراض سال‌های گذشته سبب تشدید میزان تورم شده و باید بدهی دولت به نظام بانکی افزایش نیابد تا ظرفیت ارائه تسهیلات از سوی شبکه بانکی کاهش نیافته و محدود نشود روند استقراض دولت که موجب تورم و کاهش کارایی بانک‌ها می‌شود باید ضمن متوقف شدن با مشخص شدن میزان بدهی دولت به بانک‌ها بازپرداخت شود.^۲

در ادامه این همایش، دکتر ابراهیم شیبانی رئیس کل بانک مرکزی در آغاز سخنان خود به پایان برنامه سوم و آغاز برنامه چهارم توسعه اشاره کرد و گفت: "واقعیت این است که سه برنامه قبلی توسعه، کشور ما را دچار تغییرات بسیاری کرده است و هر سه برنامه موثر بوده و باعث ارتقای کشور شده است. وی در ادامه به بیان آماری از وضعیت تولید و سرمایه‌گذاری در کشور پرداخت، طی سال‌های ۶۴ تا ۶۷ رشد تولید ملی ما منفی ۴/۵ درصد و رشد تشکیل سرمایه نیز منفی ۷/۵ درصد بود یعنی این که فقط تخریب داشتیم در حالی که الان رشد سرمایه‌گذاری مثبت ۱۲ درصد است.

ایشان ضمن حمایت از برنامه‌های اقتصادی رئیس جمهور و وزیر اقتصاد بر اهمیت اجرای این برنامه‌ها تأکید کرده و گفت: اگر اهداف را به درستی دنبال کنیم سرمایه تشکیل خواهد شد ولی اگر دیدگاه‌های ما خلاف علم اقتصاد باشد سرمایه تشکیل نخواهد شد. رئیس کل بانک مرکزی در بخش دیگر سخنان خود به بانکداری بدون ربا اشاره کرده و در این باره گفت: نظام بانکداری بدون ربا جزو افتخارات نظام است و ما قبل از هر کشوری در دنیا، این نظام را راه‌اندازی کرده‌ایم و خوشبختانه در حال حاضر، این نوع نظام بانکی اسلامی در حال جهانی شدن است به طوری که طبق برآوردها گردش پولی این روش در جهان سالانه ۳۰۰ میلیارد دلار است، وی درباره انتقادات مطرح شده به این سیستم بانکی تصریح کرد: انتقادات زیادی می‌شود که این نظام اسلامی نیست و این به دلیل این است که اغلب اشخاص، تفاسیر گوناگونی از قوانین اسلامی دارند و این چیز جدی نیست. همان طور که فرضاً درباره یک مساله شرعی مجتهدان جامع الشرایط، احکامی صادر کرده‌اند که گاهی بسیار با هم متفاوت است ولی درباره این نظام بانکی ما باید از مرجع قانونی پیروی کنیم و این مرجع برای ما شورای نگهبان است و احکام تأیید شده این شورا برای ما حکم قانونی لازم‌الاجرا را دارد. ضمن اینکه اخیراً این

مساله را با پنج تن از مراجع تقلید در قم نیز مطرح کردیم که همگی این قانون را تأیید کردند و فقط یکی از مراجع در مورد مساله تأخیر تادیه، صحبت‌هایی داشت ولی اصول کلی قانون بانکداری بدون ربا مورد تأیید همه این مراجع محترم قرار گرفت. ایشان ادامه دادند از سال گذشته دستورالعمل‌ها را به بانک‌ها اعلام کردیم که براساس آن، بانک‌ها باید همه سپرده‌گذاران را با روش بانکداری اسلامی و حقوق قانونی‌شان آشنا کنند. در مورد تبلیغات بانکی هم گفتیم که باید بیشتر معنوی و اخلاقی باشد چرا که اخلاق در همه جا مقدم است و محیط بانک‌ها و تبلیغات آنها باید در چارچوب اخلاق باشد و این نهضت تا قیام حضرت مهدی (عج) ادامه خواهد داشت.^۳ در ادامه نشست اول این همایش "حضرات آیات غلامرضا رضوانی عضو محترم فقهای شورای نگهبان که از آغاز تهیه و کار تدوین قانون عملیات بانکی بدون ربا با بانک مرکزی همکاری داشته‌اند و سید محمد موسوی بجنوردی استاد محترم حوزه و دانشگاه، شرکت‌کنندگان در همایش را از بیانات پربار خود مستفیض کردند.^۴

نشست اول:

۱- جناب آقای دکتر علیرضا شیرانی، معاون اداری و مالی بانک مرکزی - طرح جامع نظام پرداخت، پیش نیاز بانکداری الکترونیک، پول و تجارت الکترونیک (عملکرد و چالش‌ها).

۲- جناب آقای محمد هادی مهدویان، مدیرکل اقتصادی بانک مرکزی - طراحی چارچوب توسعه نهادها و ابزارهای غیرمستقیم سیاست پولی.

۳- جناب آقای دکتر فرهاد نیلی، معاون اداره بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی - نقش سیستم بانکی در تامین منابع سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه چهارم.

نشست دوم:

۴- جناب آقای مهندس سید علی میلانی حسینی، مدیرعامل بانک تجارت - الگوسازی نظام رتبه‌بندی مشتریان در بانک‌های تجاری.

۵- جناب آقای دکتر ناصر کاتوزیان، عضو هیات علمی دانشکده حقوق دانشگاه تهران - ماهیت حقوقی سپرده‌های بانکی.

۶- سرکار خانم مینا جزایری، رئیس گروه بازرسی اداره نظارت بر امور بانک‌ها - پولشویی، پدیده‌ای جهانی.

۷- حجت‌الاسلام جناب آقای سیدعباس موسویان، رئیس پژوهشکده نظام‌های اسلامی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ارزیابی قراردادهای و شیوه‌های اعطای تسهیلات در بانکداری بدون ربا.

۸- جناب آقای دکتر حامد شادکام، عضو هیات علمی موسسه عالی بانکداری ایران - ساختار مالی و رشد اقتصادی.

۹- جناب آقای مهندس محمدرضا طوسی، کارشناس اقتصادی موسسه اعتباری توسعه - رقابت و ثبات مالی: چالش‌های پیش‌رو در سیستم بانکی کشور.

نشست سوم:

۱۰- جناب آقای دکتر جلال رسول‌اف، مدیرعامل بانک کشاورزی - راهبردهای بهبود و تنوع در نظام بانکی کشور، مورد کاوی بانک کشاورزی.

۱۱- جناب آقای سید بهاء‌الدین حسینی‌هاشمی، مدیرعامل بانک صادرات ایران - نحوه گسترش و متنوع ساختن نظام بانکداری بدون ربا در شعب خارج از کشور مطالعه موردی امارات متحده عربی.

۱۲- جناب آقای دکتر یوسف فرجی، عضو هیات علمی موسسه عالی بانکداری ایران - تأثیر استقلال بانک مرکزی بر کارایی سیاست پولی با تأکید بر اقتصاد ایران.

۱۳- جناب آقای دکتر داود سوری، عضو هیات علمی موسسه عالی بانکداری ایران - یک مدل سنجش اعتبار برای مشتریان، اشخاص حقوقی: کاربردی از روش بیزین (Bayesian).

۱۴- جناب آقای دکتر میر فیض فلاح شمس، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد واحد مرکزی - طراحی و تبیین مدل ریسک اعتباری در نظام بانکی کشور.

۱۵- جناب آقای مهندس سید محمد کریمی، عضو هیات علمی موسسه عالی بانکداری ایران - بررسی تحولات فعالیت‌های خارج از ترازنامه در بانکداری جهانی و مقایسه آن با بانک‌های ایران.

۱۶- جناب آقای مسعود یزدانی، متصدی امور بانکی بانک اقتصاد نوین - شناسایی عوامل مرتبط با انتخاب بانک خصوصی توسط مشتریان از دیدگاه بازاریابی بانکی: نمونه کاربردی، بانک اقتصاد نوین.

نشست چهارم:

۱۷- جناب آقای دکتر ولی‌اله سیف، مدیرعامل بانک ملی ایران - شناسایی نسبت‌های مالی و متغیرهای اقتصادی موثر و ارزیابی سلامت و ثبات نظام بانکی در ایران (۸۲-۱۳۷۳).

۱۸- جناب آقای محمود بهمنی، عضو هیات مدیره بانک ملی ایران - سه موضوع چالش‌انگیز نظام بانکی ایران، بهای تمام شده خدمات بانکی، نرخ سود بانکی و جریمه تأخیر تادیه تسهیلات.

۱۹- جناب آقای عبدالله طالبی، مدیرعامل بانک پارسیان - چالش‌های رویارویی بانک‌های خصوصی در ایران، مورد پژوهی بانک پارسیان.

در پایان هر نشست جلسه پرسش و پاسخ در زمینه سوالات مورد طرح حاضرین نسبت به مقالات ارائه شده در هر نشست تشکیل گردید.

از نکات برجسته و قابل توجه این همایش، چاپ مجموعه کامل مقالات ارائه شده در این همایش بود که در اختیار شرکت‌کنندگان در همایش قرار داده شد. مجله "حسابدار" برای برگزارکنندگان این همایش آرزوی موفقیت و رشد و شکوفایی نظام بانکداری را از خداوند متعال مسئلت می‌نماید.

پانویس‌ها:

۱- دکتر سیدعلی اصغر هدایتی، روزنامه اطلاعات شماره ۲۳۴۳۴ صفحه ۴.

۲- روزنامه همشهری چهارشنبه ۹ شهریورماه ۸۴.

۳- روزنامه سرمایه چهارشنبه ۹ شهریورماه ۸۴.

۴- دکتر سیدعلی اصغر هدایتی، همان منبع.